

Objecten en zintuiglijkheid in de laatmiddeleeuwse religieuze beleving (ca 1200-1550)

Stadhuis Tongeren, Ketelbueterzaal, 19-20 maart 2026

In de late middeleeuwen was spiritualiteit sterk ervaringsgericht. De beleving van de veronderstelde goddelijke nabijheid was niet louter een intellectuele aangelegenheid, gebaseerd op geloof in een heilboodschap of in wat sacrosancte teksten vertelden en voorschreven. Ook het visuele, tactiele, het auditieve en olfactorische speelden een cruciale rol in de door rituelen geleide religieuze ervaring. Als vanzelf kom dan ook het materiële in beeld. Relieken en hun houders, stukjes kruishout en mirakelbeelden waren op zichzelf objecten van devotie, maar ook rijkversierde liturgische gewaden en andere paramenten, monstransen, kelken, altaarstukken ... droegen bij aan de zintuiglijke ervaring van het goddelijke, zowel in kerken als tijdens processies en meer private devotiemomenten. De objecten fungeerden als een concrete schakel tussen het aardse en het transcendente: ze creëerden niet alleen sfeer, maar maakten het goddelijke ook invoelbaar.

Tijdens deze workshop zullen we verschillende aspecten verkennen van religieuze materiële cultuur in de laatmiddeleeuwse Lage Landen, zoals narrativiteit, identiteit, ritueel gebruik, en zintuiglijke ervaring. Naast tien lezingen (waarvan één avondlezing voor het brede publiek), staat er ook een bezoek aan het Teseum en een excursie langs kleinere kerkjes in de omgeving op het programma.

Inschrijven kan via deze link:

Programma

Donderdag 19 maart

10.45 - 11.15: Aankomst en ontvangst

11.15 – 11.30: Inleiding

11.30-13.00: SESSIE 1

- **Philippe George** (ULiège): *L'ancien diocèse de Tongres-Maastricht-Liège, un terrain hagiologique exceptionnel pour l'art et l'histoire*
- **Pieter Mannaerts** (KULeuven, Alamire Foundation): *Heiligenlevens in actie: historiae in Tongerse bronnen*
- **Jos Koldewey** (Radboud Universiteit): *'Lost and found': verdwenen en soms teruggevonden kostbaarheden uit de Kerschat van het in 1797 opgeheven Sint-Servaaskapittel te Maastricht*

13.00: Lunch

14.00: SESSIE 2

- **Jeroen Reyniers** (UGent, KIK-IRPA) - *De middeleeuwse drinkkom van Sint-Franciscus van Assisi. Eeuwenoud en nog steeds in gebruik*
- **Anne-Laure Van Bruaene** (UGent) - *Objecten in beweging: de pareerkaars van het Heilig Bloed*
- **Caroline Van Sumere** (UGent) - *Stralende kanunniken. Vervaardiging, gebruik en betekenis van koorkapgespen in Tongeren (ca. 1390-1550)*

15.30: Koffie

16.00: Bezoek aan Teseum (kerkschat)

18.00: Diner

20.00: **Jeroen Deploige** (UGent) – *Over bisschopsmijters en jodenhoeden. Zelfbeeld en de ander in de middeleeuwse kerkschat van Tongeren* (avondlezing in de feestzaal in het stadhuis)

Vrijdag 20 maart

9.00: Aankomst

9.15: **SESSIE 3**

- **Melis Avkiran en Ingrid Falque** (KIK-IRPA, UCLouvain) - *Spirituality and Sensory Experience in the St. John's Hospital in Bruges. A Glimpse into the IOHANNES-project*
- **Wendy Wauters** - *De kerkruimte in beweging: emotionele en sensorische impact van altaargordijnen*
- **Melina Reintjens** - *Van missaal tot mantel: devotie schenkingen van de Micault-familie aan het Brusselse Sacrament van Mirakel in context, ca. 1500-1550*

10.45: Koffie

11.00: Slotdiscussie

11.30: Bezoek Teseum (archeologische site en toren)

12.30: Lunch

13.30 - 15.30: Excursie langs kleinere kerkjes en kerkschatten in de omgeving